

W relacjach z podróży i w tekstach opisujących egzotyczne światy to właśnie starym kobietom przypisuje się najsilniejsze pragnienie zemsty. To one ze swym wrogim nastawieniem, wyśmiewające przeciwnika, który ma być ofiarą, są postrzegane przez kronikarzy jako żądne krwi i uosobienie zła. Poza tym w plemienu Tupinamba odgrywały bardzo ważną rolę w kompleksowym rytuale zemsty na wrogu¹⁶.

POSTAĆ STAREJ KOBIETY W IKONOGRAFII

W *Americae Tertia Pars* rycina *Przyrządzenie ludzkiego mięsa pieczonego na «moquem»* jest jedyną litografią, na której przedstawione są stare Indianki. Wydawca opublikował jednak również rycinę o podobnym przesłaniu w *Admiranda Narratio*, przedstawiającą Adama i Ewę w raju, z hybrydycznym wyobrażeniem szatana¹⁷, o tułowiu starej kobiety z obwisłymi piersiami i z twarzą młodej dziewczyny – o zoomorficznej, węzowej dolnej części ciała [il. 2].

[2. Ewa i Wąż (fragment), Théodore de Bry, Adam i Ewa, *Admiranda Narratio*, rycina 1590]

¹⁶ Ronald Raminelli rozróżnia dwa rodzaje zemsty “...męska, charakteryzuje się egzekucją i poćwiartowaniem ciała; i kobieca, przejawia się w radości, zadowoleniu i szyderstwie...”, RAMINELLI 2001: 35.

¹⁷ Interesującą interpretację tej litografii przedstawia BAUMANN 2001: 282–330.